

07 nov 2014 -11:22

Monsterproces fraude met 'sociale kits': hoe de sociale zekerheid reageert

Op 12 november start in Brussel een belangrijke correctionele procedure tegen 15 personen in een zaak van illegaal verkregen sociale uitkeringen door fraude met sociale kits (verkoop van valse arbeidsovereenkomsten, C4's, attesten, enz). Door verbeterde opsporingsmethodes krijgen de Openbare Instellingen van de Sociale Zekerheid (OISZ) steeds meer zicht op het fenomeen.

Een imposant dossier

De beklaagden in het proces verschijnen voor de rechtbank wegens grootscheepse fraude met illegaal verkregen sociale uitkeringen, gebaseerd op fictieve RSZ-aangiften (zogenaamde fraude met sociale kits). De zaak kwam in 2006 aan het licht. Eind 2013 verwees de Raadkamer in Brussel het dossier naar de correctionele rechtbank. Alle OISZ stelden zich burgerlijke partij in deze procedure.

Het is in alle opzichten een imposant dossier.

- Bij de zaak zijn 40 ondernemingen betrokken, al dan niet volledig fictief maar in elk geval gespecialiseerd in het verkopen van valse sociale documenten.
- Men heeft 2.980 fictieve arbeidsrelaties vastgesteld voor 1.895 à 2.000 fictieve werknemers aan wie de sociale rechten ontnomen zijn en van wie de daaraan gekoppelde uitkeringen teruggevorderd worden.
- Er worden 47 inbreuken behandeld, gaande van bedrieglijke onderwerping aan de sociale zekerheid, over valsheid in geschrifte, gebruik van valse stukken, inbreuken op het sociaal strafrecht, het vormen van een criminele organisatie tot zelfs corruptie: poging tot omkoping van ambtenaren in functie.
- De globale schadeclaim voor de OISZ in dit ene dossier bedraagt ongeveer € 20,2 miljoen euro. Dat bedrag is hoofdzakelijk samengesteld uit onterecht uitbetaalde sociale uitkeringen maar het omvat ook de extra administratiekosten voor de behandeling van de fraudedossiers.

Hoe werkt de fraude met sociale kits?

Sommige (fictieve) bedrijven zijn gespecialiseerd in de verkoop van 'sociale kits' – vervalste sociale documenten die de koper een valse sociale identiteit verschaffen. Via fictieve RSZ-aangiften (aangiften waar geen enkele arbeidsprestatie tegenover staat) opent de valse sociale identiteit de poort naar alle sociale voordelen: werkloosheid, ziekte-uitkeringen, vakantiegeld, kinderbijslag en dergelijke.

Het gebruik van sociale kits is dus vooral een manier om ten onrechte socialezekerheidsuitkeringen te verkrijgen. Maar met de valse identiteit probeert de koper van de kit ook de fiscus, de banken en vaak ook de instanties die het verblijf op het grondgebied regelen op te lichten.

Het systeem is lucratief voor zowel de koper van de kit, die het aankoopbedrag snel 'terugwint' via uitkeringen, als voor de organisatoren, die in korte tijd veel geld zien binnenkomen.

Fraude met sociale kits is geen exclusief Belgisch fenomeen. Het systeem is voor het eerst vastgesteld in Frankrijk. Een Franse parlementaire onderzoekscommissie rapporteerde al in 2006 over een identiek fenomeen. Ook in Nederland zijn er in 2013 vergelijkbare verhalen in de pers gekomen.

Een nieuwe aanpak

Een complex fenomeen als fraude met sociale kits vraagt om een gedegen aanpak van de overheid. De OISZ hebben zich daarom in de afgelopen jaren anders georganiseerd, om een snelle en efficiënte aanpak mogelijk te maken.

Verbeterde samenwerking en communicatie

Een instelling die fraude met sociale kits detecteert, zorgt voor een snelle communicatie met de andere OISZ. De OISZ treden ook gezamenlijk op in de strafprocedures om de schade te verhalen op de organisatoren van de fraude. Bovendien is onder coördinatie van de RSZ in 2010 een werkgroep van de OISZ opgericht om dit strafonderzoek op te volgen, een gemeenschappelijke vordering in te stellen, en een gemeenschappelijke strategie voor dergelijke strafprocedures te organiseren.

Annulering van fictieve aangiften

Fictieve aangiften worden geannuleerd. Via de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid worden alle OISZ hiervan onmiddellijk op de hoogte gebracht. De valselijk gecreëerde rechten vervallen met deze annulering. De onterecht verkregen uitkeringen worden dan door de betrokken OISZ teruggevorderd van de ontvanger.

Efficiëntere opsporingsmethodes

Na de ontdekking van dit eerste dossier werden meer gestructureerde onderzoeksmethodes uitgewerkt. Via op ervaring gebaseerde indicatoren voor uitkeringsfraude werd een systeem van datamatching uitgewerkt, dat de sociale inspectiediensten toelaat om gerichtere onderzoekopdrachten uit te voeren. De verdere verfijning van de onderzoeksmethodes in een continu proces moet de toevalsfactor voor de niet evidente ontmaskering van uitkeringsfraude, zoveel mogelijk terugdringen. Daarnaast werden ook meer inspecteurs met de opsporing van complexe fraudefenomenen belast.

Aanpak loont

Het aantal fictieve werkgevers en werknemers dat de laatste jaren door de RSZ werd geschrapt neemt aanzienlijk toe.

Dit geeft niet alleen aan dat het fenomeen groeit, maar vooral dat de OISZ erin slagen om een almaar groter aantal frauduleuze ondernemingen te detecteren.

De nieuwe, meer systematische en gemeenschappelijke aanpak van de OISZ blijkt dus te lonen.

Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
Victor Hortaplein 11
1060 Brussel
België
02 509 31 11
<http://www.rsz.fgov.be/nl>

Kris Wils
Perscontact
02 509 36 24
press@rsz.fgov.be